

విల్లు

కాలవత్రి

వి.వి.వి.వి.

తల పైకెత్తి ఆకాశం దిక్కు చూశాడు పోచయ్య ... అక్కడక్కడ మబ్బు తెరలు కమ్ముకొనున్నాయి. చల్లగా గాలి వీస్తుంది ... గాలికి మేఘాలు విడిపోతున్నాయి. మరి కొంత సేపట్లో ఆకాశం నిర్మలంగా తయారయింది ... 'ఇగ పరువలేదు. వానేం రాదు. మందెయ్యాలే' అనుకున్నాడు. గంపలో వున్న యూరియాను చిన్న గమాల్లోకి తోడాడు. గమాల చేతిలో పట్టుకొని పొలంలోకి దిగాడు ... రోగం తగిలి పొలమంతా ఎర్రగా వుంది ... 'ఈ మందేత్తై పొలం పచ్చగైతది ... దేవుడు మన్నితై పుట్టెడన్ని వడ్లు మా రాలయి ...' తనలో తాననుకుంటూ పొలంలో తిరుగుతూ మందు చల్లుతున్నాడు ... గమాల్లోని మందయి పోగానే గంపలోని మందు మరింత తెచ్చి చల్లుతున్నాడు ... పొలం మోకాలు కింది వరకు దిగబడుతుంది ... బలవంతంగా కాలు పైకి లేపుతూ ఆయాసంగా

అడుగులేస్తూ తన పని కానిస్తున్నాడు. సగం వరకు చల్లడం పూర్తయింది ... ఒడ్డుపై కూర్చున్నాడు పోచయ్య ... సాయంత్రం దాదాపు ఐదుగంటల లైమవు తుంది ... 'పొద్దు పోతంది ... జెప్పన మందేసి పోవాలే అనుకుంటూ లేచి నిల్చున్నాడు. ఆకాశం దిక్కు చూశాడు. అంత వరకూ నిర్మలంగా వున్న ఆకాశంలో ఇప్పుడు మేఘాలు అటూ ఇటూ పరుగిడుతున్నాయి. కొంచెం జంకాడు పోచయ్య. 'వానతై మందంత నట్టమయితది ... ఏం జెయ్యాలే' అనుకుంటూ పైకే చూస్తున్నాడు. మళ్ళీ మేఘాలు విడిపోతున్నాయి. 'ఇగ వానేం రాదు ... అనుకొని గమాల్లోకి మందు తీసుకొని పొలంలోకి దిగాడు ... పొలమంతా తిరుగుతూ మందు చల్లడం పూర్తిచేశాడు ... ఒడ్డుకొచ్చి నిల్చున్నాడు ... తృప్తిగా పొలం దిక్కు చూశాడు .. ఆకాశం దిక్కు మళ్ళీ చూశాడు. ఆకాశం నిండా

నల్లని మేఘాలు ... కొంచెం వణికాడు పోచయ్య ... 'మబ్బు కమ్ముక త్తంది... వానచెట్టె వుంది ... ఏమయిందో ...' అనుకుంటూ కాలువలో కాళ్ళు చేతులు కడుక్కున్నాడు ... 'టప్' మని ఓ చినుకు మీద పడింది .. గబగబా పొలమంతా తిరిగి ఓ మడిలో నీరు మరో మళ్ళోకి పోకుండా మన్ను వేసిన చోట్లలో మరింత మట్టేశాడు. చేతులు కడుక్కున్నాడు.

"టప్ టప్" అంటూ చినుకులు రాలడం ప్రారంభమయింది .. ఆకాశం డిక్కు చూసిన పోచయ్య ఇక వాన రావడం తప్పదని నిర్ధారించుకున్నాడు. "నీ యవ్వు ... వాన రాదనుకొని మృదేతి ... వాన రాకడ పానం బోకడెవ్వలక తెలువది ... మందు దండగయినట్టే ..." తనలో తానే గొణుక్కున్నాడు.

"టప్ ... టప్ ... టప్ ..." చినుకులు రాలిపోయాయి. గమాల గంపలో పడేశాడు. గొంగడి కోలాట మేనుకొని తలపై నుండి చేసుకున్నాడు. గంప తలపై పెట్టుకొని పొలాల ఒడ్డుపై నుండి నడుస్తున్నాడు ... "టప్ టప్... టప్ టప్ ..." చినుకులు పడటం ఎక్కువయింది. "మూడు గుంచాల మందు తొంభై రుపాయలు పెట్టి తెత్తి సావూకారియ్యనన్నా బతిలాడి తీసుకెత్తి ... మందంత మంట్లె గలిసి పోతదిగ ..." అనుకున్నాడు. "ఛర్ ... ఛర్" మంటూ ఉరుము ... "ఛక్ ... ఛక్ ..." అని మెరుపు ... "అరైనా ... అరైనా ... అరైనా ..." మూడుసార్లు అన్నాడు పోచయ్య ... బరడిగా వున్న ఒడ్డుపై నుండి కాళ్ళు జారుతున్నాయి. జారకుండా నిలదొక్కుకుంటూ మెల్ల మెల్లగా నడుస్తున్నాడు ... చినుకులుగా ప్రారంభమయిన వాన కురుస్తుందిప్పుడు ... 'ఎంత పాడు గడియల కోమటయినె దగ్గర మంది దెచ్చిన్నో ... ఇదువరకే బాకున్ననని ఏడ్చుకుంటనే ఇచ్చిండు ... అటు పొలం లేసు డాల్సెంలేదు ... వాన మొదలయిపోయె ... ఒక్క రెండు మూడు గంటలాగినా కొంత మందన్న వరకే పట్టి ... న సీవ పాడుగాను...' విచారిస్తూ నడుస్తున్నాడు పోచయ్య... ప్రక్కలకు చూశాడు ... పచ్చగా పొలాలు మరికొన్ని రోగాలు తగిలి ఎర్రబడున్నాయి ఆకులు మాడిపోయి వెలవెల బోతున్నాయి ... "యాలకు మందెయ్యకుంటే గట్టుంటయి పొలాలు ... మంచిగుండన్నని మందే తెనేమొ గట్ల మన్నుపాలు గావట్టె ... ఎన్న నుకుంటేంది ...? ఆ నారాయణమూ రెత్తు కోందేం గాడు ... అయినె ముందు మన మెంత బోళ్ళం ..." ఆలోచిస్తూ నడుస్తున్న పోచయ్య కాల్వారింది ... పొలంలో అడుగు పడింది ... కాలుపైకి తీసి ఒడ్డుపై నుండి నడుస్తున్నాడు ... "ఛర్ ... ఛర్ ... ఛర్ ... ఛర్" అంటూ పెద్ద ఉరుము ఎక్కడో పిడుగు పడ్డ ధ్వని ... "అరైనా ... అరైనా ... అరైనా ..." అని మూడుసార్లు గట్టిగా అన్నాడు.

'ఏం వానలో ఏమో ...? అత్త యనుకున్నప్పుడు రావు ... రావనుకుంటత్తయి... ఓ సారోసారి ఆరుద్ర సొచ్చినా ఒక్క సినుకన్న వడది. ఒక్కొక్కసారేమో రోండ్లనే మునిగిపోయినట్టు పెద్ద పెద్ద ఆనలు వడుతయి. ఒక్క సినుక్కోసం, వెయ్యి కండతో నెన్నిసార్లు ఎదురు సూల్లే ... సినుకు వడ్డ దండెంత పొంగిపోలే ...? ఆయుటి పూనిందంటే ఎద్దుకో నాగలి గట్టుకొని ఉరికురికి దున్నలే ...? తనలోతానే అనుకుంటున్నాడు పోచయ్య. వాన ... జోరెక్కువైంది. గొంగట్లోనుంచి నీళ్లు జారుతున్నాయి. గంప తలపై నుండి బోర్లించుకొని గమాల చేతిలో పట్టుకొని నడుస్తున్నాడు ... గొంగళి రెండంచులా కలిపి దగ్గరికి పట్టుకున్నాడు ... పొలాలు దాటి తోవలో కొచ్చాడు ... తోవనిండా బురద ... నీళ్లు ... రాళ్లు ... కంప ... నీళ్ళలో నుండి మెల్ల మెల్లగా నడుస్తున్నాడు. ముందు పశువులు నడుస్తున్నాయి. "ఔ ఔ" అంటూ వాటి వెనుక పశువులుగాచే పిల్లలు పరుగెడుతున్నారు. పిల్లలదిలిచగానే తోకలు పైకెత్తి పరుగిడుతున్నాయి. వెనుక గబగబా నడుస్తూ మరో పశువుల మంద. ప్రక్కకు జరిగాడు పోచయ్య ... వాటి కాళ్ళ తొక్కిడిలో ఓమ్మిన నీళ్లు ఆతనిపై పడుతున్నాయి. గొంగళి పూర్తిగా తడిచి ఒంటికంటుకుంటుంది. తలపైవున్న రుమాలు కూడా తడయింది. చల్లగా చలి ... దురదగా వుండే తలనోసారి గోక్కున్నాడు. "వానా వానా వల్లప్పా ... చేతులు చాపూ బెల్లప్పా ..." పాడుతూ పరిగిడుతున్నారు పిల్లలు. వానలు కురవడం ఆలస్యమయితే కప్పల పెళ్ళిళ్ళు చేయడం ... హరికథ ఆయ్యగారితో విరాటపర్వం కథ చెప్పించడం పోచయ్య కళ్ళముందు కదలాడుతున్నాయి. విరాటపర్వం కథలో అర్జునుడు విరాట రాజు గోవుల మలిపే ఘట్టం ... భీముడు కీచకున్ని చంపిన ఘట్టం ... పోచయ్యకు జ్ఞాపకమొచ్చాయి. "పుణ్యాత్ములు ... పాండవులేడుంటే ఆడ వానలు మస్తుగ పడతయిట ... మంచిగ పంటలు పండుతయిట ... కరువన్నదీ

ఉండదట ..." మనసులోనే వాళ్ళకు దండం బెట్టుకున్నాడు. 'అంబా' అని అంకె వేసి తోక పైకెత్తి కొమ్ములో పుట్టను చిమ్ముతుంది కైలి కోడె. దాని కాపరి వచ్చి కట్టెతో కొట్టాడు. అది పొగరుగా వెనుకకు చూసి పరుగెడుతుంది.

'అసలేట్టె (అశ్రేషకార్తి) ముసలేట్టె రంకెలేత్తయంటారు. పచ్చగడ్డి బాగ తింటన్నయి. ఉరుకులాడుతున్నయి కోళ్ళాగెలు ...' అనుకున్నాడు పోచయ్య. ఓ కాలువడ్డమొచ్చింది. అందులోకి దిగి నడుస్తున్నాడు. ఎడ్డమంద, బర్లమంద దాటిపోయింది. చిల్లర పశువు లొక్కొక్కటి వస్తున్నాయి. మామూలు సమయంలో జానెడు లోతుండే ఆ కాలువిప్పుడు మోకాళ్లుదాటి పారుతుంది. ఒకచేత్తో తలపైవున్న గంపను, మరో చేత్తో ధోతీని, గొంగన్నీ పైకి మలిచి గమాలలో నడవడానికి సతమతమవుతున్నాడు.

"ఏంది తాత గీ వానలెటో పొయినవు ...?" పడిపేనేల్ల పశువుల కుర్రాడు దగ్గరికొస్తూ అడిగాడు

"పొలానికి మందేత్తనని పొయిన. నేనచ్చినపుడు మొగులసలే లేదు. పొలంల మందు వడ్డంక కుండపోత గురువ వట్టె ..." అన్నాడు పోచయ్య.

ఆ వయసులో అంత దూరం నడుస్తూ పోవడం - వ్యవసాయప్పని చేయడం చూస్తున్న ఆ కుర్రాడికి పోచయ్యపై జాలి కలిగింది.

"మందు దండుగవుద్దేమొ తాత ...? మనకి బాకి లేదనుకోవాలె పంట" వేదాంతిలా అన్నాడా కుర్రాడు.

"పొలాలోద్దమీదికెళ్ళి నీళ్లు వారుతున్నయిగ దండుగ్గాకుంటేమయిది ...? ఇగ సేసేదేమింది ...?" అన్నాడు పోచయ్య.

ఆ కుర్రాడితో సమానంగా నడవడాని కాయాసపడుతున్నాడు పోచయ్య. అది గమనించాడా కుర్రాడు.

"నేం బోత తాత, మెల్లెగ రా." అని "ఔ ఔ" అంటూ పశువుల తోబుకొని వెళ్ళిపోయాడు.

పూర్తిగా తడిచిపోయిన పోచయ్య శరీరంలోనుండి సన్నగా వణు కొస్తుంది. పైనుండి ప్రవాహపు మోత జోరుగా వినబడుతుంది. వర్షం ధారా పాతంగా కురుస్తూనే వుంది. పోచయ్యలో ఎన్నో ఆలోచనలు ...

"నాయిన్న పోంగ నాలుగెకరాలు పంచిచ్చె. మంట్లె మన్నె దుబ్బల దుబ్బె బొర్లి ఎవుసాయం జేత్తి ... ఎవుసంలేముంది దుబ్బా ...? కూలన్న గిట్టకపాయె. ఎంత కట్టమచ్చినా భూమి నమ్మద్దనుకుంటి ... దాన్ని నిలుపు కుంటానికి గొడ్డోలే సాకిరి సేత్తి ... రాత్రి లేపాయె ... పగల్లేపాయె. అయినా గని ఇద్దరాడి పొల్లగండ్ల లగ్గలకు ఓ ఎకరం పోనే పాయె. కొడుకెదిగచ్చిండు. ఇగ నాకు ధోక లేదనుకుంటి ... అనిగూడ లగ్గం జేత్తి. సిన్నప్పడాన్ని ఓక్కెవెట్టు కొని సాత్తి. కాకి గడ్డ గొట్టకుంట కంటికి రెప్పొలె కాపాడుకుంటి. ఎదిగిన కొడుకు మీన ఆసెలు పెట్టుకొని బతికితి. నా కిట్టాలు గట్టెక్కుతయనుకుంటి ... కాని ఏమాయె ...? నా రాత పాడుగాను, బట్టురాతడుక్కుచ్చుకుంటి. నా కొడుకు ... నాకంటెత్తున్న కొడుకు నన్ను నచేట్టె ముంచిపాయె. కడుపుల పెట్టుకొని సాకిన కొడుకు మంట్లె గలసిపాయె. నా సేతులల్ల పెంచుకున్న కొడుకును దుబ్బపాలేత్తి. ఆ రాత్రి ... ఆ బట్టురాత్రి ... అద్దవరాత్రి పొయ్యి పొయ్యచ్చి పండుకున్న కొడుకును లేపకున్న మంచిగుండు. ఎడ్డకు మాతెయ్యెన్నని నాకు గడ్డివాము గుంజ సాతగాదని కొడుకును లేపి తోల్తి... ఎడ్డకు మాతేసచ్చిన కొడుకు కాలుకేదో కుట్టినట్టినిపిచ్చిందే నాయిన్నా అన్నడు. దీపం ముట్టిచ్చి కాలు జూత్తి. చిన్న కాటుంది. పాము గుట్టిందని మొత్తుకుంటి... కొడుకు నోట్లెనుంచి నురుగులు రానే వట్టె... ముసల్లి లబదిబ మొత్తుకోవట్టె మందు రాయివెడి ఏం గాపాయె. రాల్ల ముడెసి - దగ్గరి కత్తనని మొక్కితి తగ్గకపాయె... మంత్రమేపిత్తి, నురుగులెక్కోనే కావట్టె, ఆఖరుకు డాకటరునుగూడ పిలిపిచ్చి సూదీపిత్తి... తగ్గకపాయె ... నోట్లెనుంచి నురుగులు కుప్పలోలె ... రావట్టె "నాయిన్నా నేం చచ్చిపోతన్ననే" అని పానమిడిసె కొడుకు. సెట్టంత కొడుకును పోగొట్టుకొని ముసల్లి నేను ఒర్రొరి సత్తిమి, ఇద్దరం నాలె వడ్డిమి, ఆరైల్లడాక ఏందిన్నమో లేదో తెలవది. యాడాదాగి నంక కోడలు పోరి ఐదేండ్ల పొల్లగా డుండంగ గూడ ఇంకొగన్నీ సేసుకునె..." పోచయ్య కళ్ళముందు కన్న కొడుకును తన స్వహస్తాలతో మట్టిలో కలిపిన దృశ్యాలు... కళ్ళవెంట కుంభ

వృద్ధిని మించిన నీరు .. కడుపులో ఉరుమును మించిన కల్లోలం...

కొడుకును కోల్పోయి, బడేశ్వలా గడిపాడో తెలియదతనికి. "పాపిష్టి బతుకు బతుకవడే. నన్ను గొంచపోయి బతికే పొల్లగా న్నుంచక పాపే బగవంతుడు. ఆ దేవుని గూడ గురి మరియాదలేదు. కాల్లెకు పోయేటన్నే మొ ఉంచుతడు. నాల్గదినాలు బతికెటోన్నే మొ కొంచపోతడు. ఏం దేవుడో ఏందో ? పాపపు ముండకొడుకుల నుంచవట్టె నా కొడుకు పుట్టి బుద్ధెరిగినప్పట్నుంచి ఎవ్వల జోలి కన్న పొయిండా ? తన పనేందో తనేందో ! నన్ను బంగారమాలె సూసుకునే పని ఎక్కువ జెయ్యసియ్యక పాయె... మంచోల్లనే జెప్పన గొంచవోతడు దేవుడు. ఆళ్ళుంటె ఎక్కో ప్రేముండదేమొ నాకు కొరివి పెడుతడనుకుంటె ఆన్నే బూడిది సెయ్య వల్లచ్చె నాకు..." తనలో తానే గొణుక్కున్నాడు పోచయ్య. కళ్ళవెంట కారే నీటిని తుడునుకున్నాడు.

వల్లమింకా కురుస్తూనే వుంది. ఊళ్ళోకి ప్రవేశించాడు. చిమ్మ చీకటిగా వుంది. వణుకుతూ కాళ్ళిడ్చుకుంటూ ఇల్లు చేరుకున్నాడు. భర్తకొర కెదిరి చూస్తున్న పోచయ్య భార్య

"ఏంది గింతసేపాయె అదే పోతివి, మంద నాళిన మయినట్టేనా ?"

అంది.

"పోంగ మొగులన్నదే లేపాయె. గింత వానగొట్టవట్టె మనదృట్టె మెట్టుంటె గట్టుయితది." అని గంప, గమాల అరుగుమీద పెట్టాడు పోచయ్య. గొంగడి తీశాడు. కోలాటం విప్పి జాడించాడు. చిలుక్కొక్కయ్య కారేశాడు రుమాలు, అంగీ తీసి పిండి అరుగుపైవున్న దండెం బొంగుపై ఆరేశాడు. ధోతి కూడా పిండి ఆరేశాడు. పొడి ధోతి కట్టుకున్నాడు. రాత్రి కప్పకోవడాని కుపయోగించే ధోతి కట్టుకోవడం వల్ల రాత్రికేం గప్పకోవాలె అనుకున్నాడు.

"పొయ్యిల అగ్గన్నాడె, సలివెడుతంది." వణుకుతూ అన్నాడు.

"ఇప్పుడే బువ్వడించిన సెగ మా వుంది రా" అని భర్తను లోపలికి తీసుకెళ్ళింది.

పొయ్యిముందు కూచోని అరికాళ్ళు, చేతులు పొయ్యి పైకి చాపాడు.

'అయ్ వెచ్చగుంది ..' అనుకుంటూ వేడయిన చేతుల్లో శరీరంపై రాచుకున్నాడు. వాన ఇంకా కురుస్తూనేవుంది. 'టన్ టన్' అంటూ చినుకులు గిన్నెలో పడ చప్పుడు... వెకకు తిరిగి చూశాడు. పైనుండి ఉరుస్తున్న నీరు క్రింద పెట్టిన గిన్నెలో బొట్టుబొట్టుగా పడుతుంది. "టప్" వంటూ ఓ చినుకు తలపై పడింది. కొంచెం పక్కకు జరిగాడు "టప్ టప్" ఉరుస్తుంది

"ఓ గంజు దెచ్చి గిక్కడ పెట్టు ఉరు త్తంది" అన్నాడు ప్రక్కనే కూర్చున్న భార్యతో.

"ఎన్ని బెగల్లని గిన్నెలు పెట్టాలె ? ఇల్లంత ఉరుసుడేనాయె ? ఎండ కాలం ఇల్లు గప్పియ్యమంటె కప్పియ్యక పోతివి." అని ఓ కంచు తలె తీసు కొచ్చి పోచయ్య ప్రక్కన బెట్టిందతని భార్య.

"కప్పియ్యన్నునుకుంటిగని గూనపెంకకు, సుతారోనికి గలిసి

ఇన్నూరుపాయలయిత యన్నమాలె పైసల్లెవ్వని ఊకుంటి. మల్ల ఆలోసించి కప్పితామనెవారకు అనకాలమచ్చె... అనలు గొట్టనే వట్టె... ఎవ్వసప్పని తీరక పాయె... ఏం బతుకులోనే..." అన్నాడు పోచయ్య.

పొయ్యి చల్లారింది. ఇక లాభం లేదని లేచాడు. చినిగిన షోలాపూర్ చద్దరు కప్పకున్నాడు. అరుగుమీది కొచ్చాడు. నులకమంచం వాలుకొని కూర్చున్నాడు

"మా తాత ముత్తాతలు ఎవ్వసం సేసుకుంటనే బతికిండ్లు ... మా నాయన్న గూడ మమ్మల మన్నయే బతికిండు. పుట్టి బుద్ధెరిగి నప్పట్నుంచి నేం గూడ ఎద్దు ముడ్డి పొడుసుకుంటనే బతుకుతున్న ... ఒక్కడే కొడుకు నా వంశం ఉద్ధరిత్త దనుకుంటే నడు మంత్రాన వాయె... అరువయేండ్లయినా పని దప్పపాయె ... మట్టె గలసి పోయె దాక గిట్టనే బతుకుడయితది..." పోచయ్యకు జీవితమంతా గాడాంధకారంగా అగుపడుతుంది... బయటున్న చిమ్మ చీకటికి తన జీవితానికేం తేడా కనబడటం లేదు... జీవితం గూర్చి ఆలోచిస్తున్న పోచయ్యకు పదేశ మనమడు జ్ఞాపక మొచ్చాడు. కొడుకు జ్ఞాపకార్థకంగా మిగిలిన ఆ పసివాడిపై అతనికి అంతులేని మమకారం.

"పొల్లగాడు పడుకున్నాడె...? కనవడుత లేదు." అన్నాడు భార్యతో.

"నువ్వు రాంగనే అడుగుదామనుకున్న మర్చి పొయిన. పొద్దు గూకినా నువ్వు రాకుంటే నేనద్దన్నా ఇనక చెత్తిరి పట్టుకొని నిన్ను తీసుక త్తనని ఉరికిండు."

"మంచిదానివే... గీ వానలెందుకు అవుతరికి పోనిచ్చినవ్... పసి పొల్ల గాడు." అని భార్యను కసిరాడు పోచయ్య.

"నే నద్దంటె ఇన్నడా? తాతండ్రిసుక త్తనని చెత్తిరందుకొని వెంగో బిల్లినడు." అందామె.

పోచయ్య హృదయం ఆనందంతో ఉప్పొంగింది. తన కోసము పదేశ మనవడు పడే ఆరాటం అతన్ని కడిలించింది. అతని కళ్ళు చెమ్మగిల్లాయి. మాటి మాటికి బజార్లోకి చూస్తూ మనుమని రాక కెదిరి చూస్తూన్నాడు. 'మనుమడు చదువుకోని పేరు కొస్తే...' అతన్తో ఎన్నో ఆలోచనలు. అలస్యమవుతున్న కొద్దీ అతన్తో ఆందోళన పెరుగుతుంది.

"జెప్పనత్తె మంచిగుడు పొల్లగాడు." అనుకొని "తీసుకనన్నత్త ఏడున్నడో" అని లేచి నిల్చున్నాడు పోచయ్య.

"అని కొరకు నువ్వు నీ కొరకాడు...మంచిగనే వుంది. కొద్దిగాగాడే అత్తడు." అందామె.

"మంచిదానివే ఈ వాన లెక్కడ తిరుగుతందో." అని గొంగళి కప్పకొని అరుగు దిగబోయాడు. "ఫర్ ఫర్" మంటూ ఉరుము. "ఫక్ ఫక్" మని మెరుపు. ఆ మెరుపు వెలుతుర్లో బజార్లోనుంచి గొడుగు పట్టుకుని వస్తున్న మనవడు కనబడ్డాడు పోచయ్యకు. అతని కళ్ళలో వెలుగు గబగబా వచ్చి అరుగెక్కిన మనవన్ని ఆప్యాయంగా హృదయాని కత్తుకున్నాడు పోచయ్య.

□

